

Ата-аналар арасында педагогикалық білімді тарату жөніндегі жаднама

Не үшін ата-аналарға педагогикалық білім қажет?

Ата-аналар — баланың алғашқы тәрбиешілері. Олар:

- дене дамуының негізін салады;
- адамгершілік қалыптасуға ықпал етеді;
- зияткерлік өсуді қолдайды.

Педагогика мен психологияның негізгі білімі болмаса, үйлесімді тәрбиелеуді құру қиынға соғады. Бұл жаднама ата-аналық тәжірибені жүйелеуге және баламен қарым-қатынасты тиімді етуге көмектеседі.

Тәрбиелеудің негізгі принциптері

1. **Сенімді қарым-қатынас** — баламен өзара әрекеттесудің негізі. Баланың ойын бөлісуге және қолдау табуға ұмтылатындай етіп сөйлесу керек.
2. **Талаптардың бірлігі** — тәрбиеге қатысушы барлық ересектердің (ата-аналар, ата-әжелер, мұғалімдер) тәсілдерінің үйлесімі.
3. **Жас ерекшеліктерін ескеру** — баланың жасына сай ненің рұқсат етілетінін және күтілетінін түсіну.
4. **Позитивті қолдау** — қажетті мінез-құлықты марапаттау жазалаудан тиімдірек.
5. **Ересектердің үлгісі** — балалар маңызды адамдардың әрекеттерін қайталайды.

Практикалық ұсыныстар

Баламен сөйлесу:

- Толық тыңдау, араласпау.
- «Мен-хабарламаларды» қолдану: *«Мен алаңдаймын, егер...»* (орнына *«Сен әрқашан...»*).
- Ашық сұрақтар қою: *«Сен қалай сезіндің, егер...»*.
- Бастамаларды қолдау: *«Бірге тырысайық»* (орнына *«Мен айтқанымдай істе»*).

Режим мен тәртіп:

- Айқын, бірақ икемді ережелерді белгілеу (ұйқы, тамақ, ойын уақыты).
- Шектеулердің себептерін түсіндіру: *«Біз ойыншықтарды жинаймыз, өйткені ертең жаңа ойындарға орын болуы керек»*.
- Үздіксіздікті сақтау: ереже енгізілсе, оған сүйену.

Өз бетіншелік даму:

- Орындай алатын тапсырмаларды беру: ойыншықтарды жинау, келесі күнге киім даяндау.
- Қателіктерге мүмкіндік беру: сәтсіздік — оқудың бөлшегі.
- Нәтижеге ғана емес, күш-жігерге де мақтау айту: *«Сен жақсы тырыстың!»*.

Жалпы қателіктер

- **Балаларды салыстыру.** Өз балаңыздың жетістіктеріне назар аударыңыз.
- **Шектен тыс қамқорлық.** Қауіпсіздік шегінде өз бетінше шешім қабылдауға мүмкіндік беріңіз.

- **Талаптардың үйлесімсіздігі.** Отбасындағы басқа ересектермен ережелерді талқылаңыз.
- **Эмоцияларды елемеу.** Баланың сезімдерін мойындаңыз: *«Мен сенің ренжігеніңді көріп тұрмын».*

Пайдалы құралдар

1. **Бақылау күнделігі** — жазып отырыңыз:
 - баланың жаңа дағдылары;
 - қиындық тудырған жағдайлар;
 - тиімді реакция тәсілдері.
2. **Көрнекі көмекшілер** — ережелер карталары, суретті кестелер.
3. **Рәсімдер** — мысалы, ұйқы алдында оқу, кешкі ас кезінде күнді талқылау.

Қолдау көзі

- **Педагогтер мен психологтердің кеңестері** — балабақшада немесе отбасылық қолдау орталықтарында.
- **Ата-аналар клубтары** — басқа ата-аналармен тәжірибе алмасу.
- **Жас ерекшелік психологиясы бойынша әдебиеттер** (тәрбиешіден ұсыныстар алуға болады).
- **Ресми ресурстар** — педагогика институттарының сайттары, ата-аналарға арналған порталдар.

Ескерту

- Әр бала бірегей: жалпы ережелер жоқ, тек бағыттаушы нүктелер бар.
- Тәрбие — процесс, нәтиже емес: қателіктер қабылданған, маңыздысы — диалогқа ұмтылу.
- Сіздің махаббатыңыз бен назарыңыз — баланың дамуының басты ресурстары.
«Бала өзінің үйінде көргенін үйренеді: ата-аналар — оның үлгісі» (Себастьян Брант, XV ғ.).